

Наталия Миткова

Софийска гимназия по строителство,
архитектура и геодезия „Хр.Ботев“
e-mail: natalia_mitkova@abv.bg

Н. Миткова е завършила ГГФ в СУ, специалност „Икономическа география“ (1975). В СГСАН преподава география и икономика от 1982 г. Председател е на МО по хуманитарните дисциплини в гимназията, главен учител. Има следдипломна квалификация в ДИИУ с II ПКС. Базов учител на СУ. Има публикации в сп. „География“, „Обучението по география“, в. „Азбуки“ и др.

ЕДИН ПОГЛЕД ВЪРХУ ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНОТО ОБУЧЕНИЕ В ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ ГИМНАЗИИ (по тема „София – 130 години европейска столица“)

Търсенето на нови пътища в обучението по География и икономика в професионалните училища дава нови възможности за по-голяма изява на учениците и разкриването на творческите им възможности и самостоятелна изява. Обучението по социално-икономическа география на България в 10 клас съдейства за развитието и ефективната реализация на учениците чрез усвояване на комплекс от знания за населението, селищата, стопанските отрасли и икономическите региони на страната.

Темата „Родното селище“ или „Селището“, в което живее и уча винаги е актуална и дава възможност да се използва **краепознавателният принцип** и учениците в значителна степен разширяват знанията си за родното място. Наред с това позволява да се използва допълнителен учебен материал и създава условия за по-голяма свобода на действие, за творчество, инициативност, за повече самостоятелност – и от страна на учителя, и от страна на учениците.

В Софийската гимназия по строителство, архитектура и геодезия „Хр.Ботев“ темата „София – родното селище“ винаги е била много актуална, защото дава възможност за осъществяване на **междупредметни връзки** с различните специалности: „Строителство и архитектура“, „Водно строителство“, „Геодезия“ и „Парково строителство“.

Целта на опитната ми работа бе да разработя вариант за изучаване на темата „София – 130 години европейска столица“ с прилагане на краепознавателния принцип съвместно със Столичната библиотека, на интегрална основа. Избраната тема дава възможност за осъществяване на интегрални

връзки с различните специални предмети в професионалната гимназия по строителство и взаимодействие с различни институции. 130-годишнината от избора на София за столица на България и 100-годишният юбилей на първото и най-старо училище за подготовка на строителни техници и геодезисти, училище, което има голям принос в изграждането на столичния град, са достатъчно добра предпоставка за осъществяването на тази идея.

Съобразно формулираната цел си поставих следните **задачи**:

1. Да проуча *литература* по проблема.
2. Да разработя *методически вариант* за изучаване на темата на основата на краепознавателния принцип и на интегралния принцип, който е възможен благодарение на обединените усилия с колеги-специалисти, съобразно спецификата на професионалната гимназия.
3. Да апробирам разработения методически вариант, да анализирам и обобща резултатите от работата.

Подготовката и реализацията на темата осъществих с петте паралелки в 10 клас от различните специалности: „Строителство и архитектура“, „Водно строителство“, „Геодезия“ и „Парково строителство“.

Резултатите от анкетата (прилож. 1), която проведох, ми позволиха да направя следните **изводи**:

1. Учениците *не познават добре* града, в който живеят и учат и особено древната му история и следосвобожденското му развитие.
2. Не ползват краеведска или друга литература при подготовката си, основно разчитат на Интернет.

3. Фактът, че живеят в столицата, не е достатъчен, за да са ориентирани в особеностите на градоустройството и оттам – във функционирането на града, основана на актуална информация.

Тези резултати определиха някои от решенията ми относно интердисциплинарното обучение по тема за „Селището, в което живее и уча“:

1. Да предизвикам по-голям интерес у учениците към родното им селище – да се интересуват от промените, които стават в него, да бъдат съпричастни към проблемите на големия град, да имат отношение към наболели въпроси, свързани с него.

2. Да проучат избрани източници на информация: статии, планове, статистически материали и да се научат да използват самостоятелно специализирана литература, да установят контакти с различни специалисти, да анализират, представят и обобщават резултатите, което ще е необходимо и в бъдещата им работа като специалисти в различните области.

Подготовката включва два етапа:

Първи етап – формиране на екипите и раздаване на определените теми.

Втори етап – проучвателска дейност и изготвяне на презентациите.

Формулировката на **темите** беше съобразена със специалностите на учениците:

„София расте, но не старее“;

„Старите ханове“;

„Обликът на заварения град“;

„Разходка из стара София“;

„130 години столица на България“;

„Кметовете на София“;

„Градоустройствени планове“;

„Планът Мусман“;

„Исторически паметници в гр.София“;

„Християнските паметници на София“;

„Храм-паметник „Ал.Невски“;

„Формиране на населението на София“;

„Водоснабдяване“;

„Рилски водопровод“;

„Градски транспорт“;

„Видни ландшафтни архитекти“;

„Градините на София“ – Докторската градина, Градската градина, парк „Займов“, Борисовата градина, Южен парк, Западен парк.

Дейността продължи през две учебни години с различни акценти в проучването и при представя-

нето на обработената информация. През 2008/09 г. учениците откриха много архивни материали, проучиха живота и дейността на видни чужди и наши архитекти, оставили емблематични сгради в творчествата си дейност. Голяма помощ им оказаха с предоставени материали¹ и насоки към нужната литература всички служители на отдел „Краезнание“ към Столична библиотека. С професионални съвети се включиха и колеги: архитекти, инженери, геодезисти, ландшафтни архитекти и колегите по информатика.

Представянето на презентациите стана в навечерието на честването на обявяването на София за столица – края на месец март 2009 г. Формата на представяне бе **ученическа конференция**. При състваха всички ученици, гости от Столична библиотека – отдел „Краезнание“ и представители от Факултета по екология и ландшафтна архитектура в Лесотехническия университет. Представеният клип със злободневни снимки от София провокира много интересна дискусия по съвременните проблеми на София – екологични, транспортни, презастрояването на някои части на града и др.

Учениците по-късно използваша най-интересните снимки от своите презентации и портретите на видни архитекти – чужди и наши, творили в София, за постоянна украса на училището.

Конференцията мина при много голям интерес и бе отразена в някои специализирани вестници – „Строителство. Градът“ (бр.12/30.III.2009 г.), в „Азбука“ (бр.13, 1-7 IV. 2009 г.)

През учебната 2009/10 година сътрудничеството със Столична библиотека продължи, но със срещи с автори на книги, посветени на София. През март-април 2010 г. проведохме 3 срещи.

Проф. арх. Христо Генчев представи книгата си „София мислена в пространството и отвъд времето“ в Столична библиотека. Запозна учениците с развипието на града, откриването и опазването на ар-

хитектурните паметници при изграждането на метрото в централната градска част и някои наболели въпроси вследствие увеличаване броя на населението на града. В последвалата дискусия се чува много интересни предложения за решаване на най-важните проблеми на столицата.

Втората среща също се осъществи със сътрудничеството на Столична библиотека и бе посветена на зелените площи на града. В деня на пролетта – 22 март, ланд. арх. Ивана Стоянова представи книгата си „Софийските градини 1878-1939“ пред ученици от специалност „Парково строителство“. Интересната презентация, която проследяваше оформянето на зелените площи на София, интересните архивни фотоси, дискусията със специалист бе истинско събитие за бъдещите специалисти.

Третата среща, която се проведе в Музея на училището през април 2010 г., бе с американския специалист от Вашингтон по обществени паркови системи Бен Уел, който запозна учениците с изграждането и опазването на парковите системи в САЩ и по-известните паркове в света и обсъди с тях интересни въпроси от парковата система на София.

Разглежданата тема „Родното селище“ или „Селището, в което живее и уча“ се развива във времето и според интересите на учениците и наболелите въпроси на града. Необходимо е да се поддържа интереса и да се надгражда с нова интересна и актуална информация, учениците **да се научат да следят развитието на родното селище и да прилагат получените знания в бъдещата си професия.**

Литература

Атлас София и Софийска агломерация. – С., изд. „Картография ЕООД“, 1993.

Иванов, Ив., Бело-Искърският язовир. – С., Печатарска компания „Едисон“, 1937.

Иванов, Ив., Няколко сведения за пробиването на тунел № 20 (Бели Искър – Леви Искър). – С., 1932

Водопровод Рила – София. – С., Печатница „Божини“, част I, II, С. 1931.

Изграждане бъдеща голяма София: Какво предвижда планът Мусман. – С. 1938.

Ташев, П. София – архитектурно градоустройствено развитие. – С., ДИ „Техника“, 1972.

Ламбов, Г. Архитектурата на София. – С. ДИ „Техника“, 1979.

Желева-Мартинс, Д. Биография на София – исторически студии. – С., изд. „Пространство-форми“, 2006.

Ганчев, Хр., Гр. Дойчинов, Ив. Стоянова. България 1900. Европейските влияния в българското градоустройство, архитектура, паркове и градини 1878-1918. – С., изд. „Арх и Арт“, 2002.

Йокимов, П. Сецесионът и българската архитектура. – С., изд. „Арх и Арт“, 2005.

Кираджиев, Св. София каквато е била 1878-1943. С., изд. „Свят“, 2001.

София XV – XX век. – С., ОКИ Столична библиотека, 2009.

Сп. „Сердика“. – Месечно списание на Столичната община. С., СО, 1937-1952.

Сп. „София“. – Издание на СНС, С., 1953-1991.

Столичен общински вестник. – С., 1927-1934.

Генчев, Хр. София мислена в пространството и отвъд времето. – С., изд. „АрхИВРИ“, 2009

Стоянова, Ив. Софийските градини 1878-1939. – С., изд. „Пространство – форма“, 2009.

A view on the interdisciplinary education in professional high schools (concerning the topic “Sofia – European capital for 130 years”)

Natalya Mitkova

“H. Botev” High school of Construction, Architecture and Geodesy, Sofia

Summary

The article presents the good practice of implementing on integral basis the principle of Regional Studies in studying the topic “Sofia – 130 years of European Capital” together with the Sofia City Library. The chosen theme allows for the implementation of integrated links with different subjects lectured in Sofia High School of Construction, Architecture and Geodesy “Hristo Botev” in interaction with various institutions. The 130th anniversary of the announcement of Sofia for a capital of Bulgaria and the 100th anniversary of the first and the oldest school for training of construction specialists and surveyors, a school that has great contribution in building the capital city, are good enough conditions to achieve this idea.